

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:	10 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Fél évre . . . 5 kor. — fill.
Egy évre . . . 5 kor. — fill.	Fél évre . . . 2 kor. — fill.	Negyed évre . . . 1 kor. — fill.	Egy hónap . . . 10 fill.
Fél évre . . . 2 kor. — fill.	Negyed évre . . . 1 kor. — fill.	Egy hónap . . . 10 fill.	Egyes szám ára 4 fillér.
Negyed évre . . . 1 kor. — fill.	Egy hónap . . . 10 fill.	Egyes szám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Helyi hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent hirdetések jutányosabban. — Apró hirdetés minden szöveg 4 fillér.

„A véres nap története.”

(Ajánlva Széll Kálmán belügyminiszter ur figyelmébe.)

Irta: **Ifjabb Móricz Pál.**

Az új Debreczeni Friss Ujság, a kormánypart ujságja, vasárnapi számában cikket közöl. (H.) jegy van a cikk alá írva és a Debreczen t, a debreczeni függetlenségi pártot újból gyanusítja. Gyanusít engemet is, szerény felülírottat. Még pedig a Bodóné módjára. Ez a Bodóné, aki aligha nem kabai asszony volt, arról volt nevezetes, mindig másról beszélt, a midőn Iczik szomszéd a bor árát kérte. Nem fogom fel valami tragikusan a dolgot, hisz az idők folyamán Iczik szomszéd is ráösmert már Bodónéra; de mivel látom, hogy a t. laptárs éppen az én szombati vezércikkem után és alapján igyekezik tág teret szabadítani csapongó hangulatainak, nem mulaszthatom el a szerencsés és kedves alkalmat, hogy annak a fokozásához alábbi soraimmal hozzá ne járuljak. Csak a jelesebb pennahegy csöppintéseket fogom „a véres nap történetéből” a szórakozásra oly kész olvasóknak bemutatni.

Azt írja a t. laptárs cikkelyemnek a bevezető szavait kikapva:

1. A Debreczen (sem nem higgadt, sem nem tárgyilagos]. Nem higgadt abban a féktelen gyűlöletben, a mellyel minduntalan Dégenfeld József gróf főispánt és a szabadelvű párt többi tiszteletre méltó vezető férfiai ok nélkül a legkiméletlenebbül támadja, ócsárolja, gyanusítja?

a) Nézzünk a szemébe elébb azon első gyanusításnak, hogy a Debreczen nem lehet higgadt, mert a nemes gróf főispánt féktelenül gyűlöli. . . Miben nyilvánul ez a gyűlölet? Hát már a t. laptárs a gyűlölséget sem képes megkülönböztetni az igazságtól. Én a nemes gróf főispánt a törvény által tiltott nyilvános korteskedései miatt ajánlottam és ajánlom Széll Kálmán belügyminiszter jóindulatu figyelmébe. És igenis a nemes gróf főispán erőszakos, lejárt kortes rendszerének tudtam be, hogy csütörtökön éretlen elemek hasonlólag erőszakra vetemedtek. A féktelen gyűlölködés nemesnek épenséggel nem nevezhető tulajdonsága távol áll tőlem, a gyűlölködés politi-

káját a nemes gróf honosította meg úgy Debreczenben, miként Hajdumegyében. Ezek oly tények, a miket még a legkörmönfontabb jezsuita sem fog a valóságából kiforgathatni. Beszélnek a bekövetkezett tények, mert úgy a Debreczenben, miként Hajdumegyében vivott országos képviselő választási küzdelmek diadalai bizonyítják, ugyszinte a csak a közel napokban befejezett megyebizottsági tag választások diadalai is bizonyítják, hogy a nemes gróf főispán, valamiként az ő érdekczimborására alapított kortes rendszere a nemes gróffal együtt elbukott úgy Debreczenben, mint Hajdumegyében; mert az ellenzék a csatlósait mindkét alkalommal a mérkőzési vonalon kiverte a régóta furfanggal megszállott őrhelyekről és a nemes gróf főispán bármely oldalra tekint: mindenfelől csak bukott kortes és érdek politikájának, rendszerének az ellenzékei vonulnak ellene. Nem csodálom tehát, hogy a nemes gróf főispán és napról-napra ritkuló csatlós serege, a kik mindig a legközönségesebb szenvedélyeket elgyújtették a küzdelemben, most azt hiszik, illetőleg szalmaszálhoz kapkodva azzal áztatják magokat és azzal fedeznek a rendszer bűneit, hogy ők szegény husvéti báránycák az ellenzék féktelen gyűlöletének az áldozatai. Pedig hát a megutált, a lejárt, a bukott rendszertől és embereitől törekszik szabadulni Debreczen és Hajdumegye. Ez a valóság. Ennek a törekvésnek, ennek az igazságnak vagyok én bátor egyszer s másszor hangot adni szerény cikkelyeimben, mint magam is hajdusági ember, a főispáni erőszak, a főispán kortes rendszer bűnei felől, melynek mérlegét immár Dégenfeld főispánnak egyéb le nem tagadható érdemei nem egyensúlyozhatják és a nemes grófnak, ha nem teljesen elvakult, ha nem a legféktelenebb ellensége önmagának, akkor be kell látnia, hogy rendszerével, érdek rendszerének a teremtményeivel együtt elbukott és legbölcsebb keresni azt a szép oldalt, a melyen feltűnés nélkül távozhathat akár a citromok hazájába is.

b) azt is írja továbbá a t. laptárs:

A (Debreczen) Degenfeld József gróf főispánon kívül a szabadelvű-párt többi tiszteletre méltó vezető férfiai ok nélkül a legkiméletlenebbül támadja,

ócsárolja, gyanusítja, . . . Nemde így van megírva?

Nos álljanak elő a szabadelvű-párt többi tiszteletre méltó férfiai: Szabó Kálmán, Komlóssy Dezső, Mayer Emil, Zádor Lajos, Dr. Király Ferencz, dr. Kola János, dr. Tüdös János, Sesztina Lajos, Nemes Kálmán, dr. Popper Móricz, Kerekes Géza és a többi tiszteletre méltó szabadelvű urak, tegyetek bizonyosságot az ujságotok mellett, vágjátok a szemembe, hogy én ok nélkül, a legkiméletlenebbül, mikor ócsároltalak, mikor támadtalak titeket; sőt ti mondjátok meg dr. Király Ferencz, dr. Kola János urak (évtizeden a párt országos képviselői), a kik talán mégis hozzászámíthatjátok magatokat a szabadelvű-párt vezető emberei közé, mit cselekedtem én akkor, midőn titeket a nemes gróf főispán és udvara oly érdemellenül, oly lealázólag eldobott, nem ez a nyíltan bevallott ellenzéki párt lap volt az, mely noha a ti elveitek ellen megalkuvás nélkül küzd és küzdött, egyéb érdemeiteket elösmerve, elsősorban sietett a saját táborbeli katonák által ütött orvsebekre a polgári elősmérés balzsam-irját tapasztani? . . . És szóljatok ti is Dobiczky Sándor immár választott országos képviselő egykor olyannyira felháborodott szavazói, melyik ujság volt az, a ki az ellenfélnél is gyűlöletesebb, durvább és pártotokat vérig sértő módon, ok nélkül, a legkiméletlenebbül támadt, ócsárolt, gyanusított titeket?

Kérem tehát a t. laptársat, hogy nevezze meg a szabadelvű párt azon valóban tiszteletre méltó férfiai, a kiket én ok nélkül a legkiméletlenebbül támadtam, ócsároltam, gyanusítottam. Én, mivel uri embernek érzem magamat, kész vagyok azokat megkövetni, ha beláttam, hogy gyarló emberi tévedésnek lettem az áldozata, ámde jól megfontolja a t. laptárs, hogy kicsodákkal, micsodákkal fog előhozakodni, mert hogy igazamat megvédelmezem, kiméletet nem fogok ösmerni.

2., most pedig tovább menve ünnepelesen felkérem a legfurfangosabb kalocsai jezsovita patert, hogy az új Debreczeni Friss Ujságban megjelenjen „véres nap történetét” átolvasván tegyen őszinte és érthető nyilatkozatot, hogy komolyan vehető-e többé a t. laptársnak azon gyanusítása, melylyel

a csütörtöki durva rombolásokat és a legszigorubb elítélésre méltó féktelen esti tüntetéseket, ha hidegen, ha melegén, de valamiképpen pártunk erkölcsi terhére akarja tolni; — míg ugyanis egyik helyen ilyeneket ösmer be az őszintébb perczében a t. laptárs - «egyetlen-egyszer sem említettük, hogy a csütörtök éjszakai véres zavargásokban az ellenzék vezérférfiai közül bármelyik is aktív részt vett volna (guny akar ez lenni vagy a tehetetlen gyűlölködés szánalmas vergődése, vagy lisztelellenség, midőn ablakverő komisz inasokkal állítja szembe az ellenzék vezérférfiit? Ezen a szabadelvű párt vezérférfiit fognak a legjobban megbotránkozni, mert ezt az összehasonlítást Kiss Albert, Kovács József, Kertész János, Bakonyi Samu és társaik valóban nem érdemelték még a t. laptársától sem.); sőt azt sem állítottuk, hogy ellenzéki polgárok voltak a zavargók; »majd másik helyütt ismét azt koncedálja a t. laptárs, hogy nem okolja a függetlenségi pártot, mint erkölcsi testületet; mert hisz — a szószerinti kifejezéseket idézvé — ezáltal is elismerjük, hogy a zavargók egytől-egyig számba nem vehető csöcselék volt.» Majd (egyébként mélyen fájlalva, hogy a Varga szavazóival rokonszenvezett e csöcselék) így folytatja: »Kiből állott e csöcselék? Legnagyobb részt 10—15 éves gyerekekből? . . . »És végül mégis oda jut ki a sok szánom-bánom után, hogy ha nem is közvetve, de közvetlenül valamelyik tulbuzgó ellenzéki kortesnek kellett felizgatni e csöcseléket.

Felkérjük a t. laptársat, hogy egész nyíltan és névszerint nevezze meg, ki vagy kik voltak az ellenzék részéről ezek a bujtogatók. Ezzel a rendőrségnek is nagy szolgálatot fog tenni, de minékünk is alkalmat ad arra, hogy a rejtőzködő szemetet, feltéve, hogy ilyent képes megnevezni, kivessük a táborunkból. Az illetők megnevezésére, kikutatására határnap nélküli időt engedünk, a t. laptársnak, a közvélemény ítélőszéke elé azzal a tanítóval előállíthatja, amely tanító — a t. laptárs másik állítása szerint — az elemi iskolás gyerekeket biztatta, hogy Varga-zászló alatt orditozzanak a piac-utcán véges végig.

Téged pedig kalocsai jezsuita atyánk még egyszer és ünnepélyesen felkérünk magyarázd meg előttünk a t. laptársnak, ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes csürés-csavarását. Mi már többé úgy sem hanyunk falra borsót.

3. Kossuth Ferenczet és Barabás Bélát is petrolohrősökhöz hasonlítja a t. laptárs. Az ő debreczeni szereplésöknek tulajdonítja a csütörtök esti véres zavargás magvát.

Széll Kálmán, a t. laptárs legfőbb mikádója, maga nemes, komoly ellen-

félnek ösmeri és becsüli Kossuth Ferenczet és Barabás Bélát, a ki, mint a tisztulás testet öltött szelleme, a vén Tiszát is kibuktatta a népképviselőből, a hol a zsarnokság ezen sivár szolgája ugysis csak a nemzet romlására, a jogaink, szabadságunk, földjeink kufárlására kötötte az önző üzleteket . . . És mégis Kossuth Ferenczet és Barabás Bélát gyanusítja a t. laptárs a bujtogatással. Mit cselekedtek ők? apostolok módjára eljöttek Debreczenbe és hirdették, a mit a népképviselőben is hirdetnek, hogy a mai kormányrendszer, a bécsi párt uralma, és a Béccsel való szövetkezés káros, végzetes, pusztító a nemzetre; tehát vivjük ki, követeljük polgártársak a magyar haza függetlenségét. Legyen már végre valahára a magyar az ur a magyar földön! Ezt hirdette itt Kossuth Ferencz, a bécsi szövetségnek a rendszerét bírálta Barabás Béla, amde az igazságnak megfelelően és nem bujtogató, méregszavu izgató módjára, hanem miként a magyar népszabadság egyik eszményekben gazdag apostola.

Nem veszem sértésnek, ha a t. laptárs kétségbe vonja ezen szavainat is; de kérem a t. laptársat, hívja fel őszinte és nyílt nyilatkozatra a hatóságok a népgyűlésen jelen volt képviselőjét, megtörtént-e az, látta-e szükségét annak, hogy Kossuth vagy Barabás bujtogató, a hatóság nevében tiltólag közbeszóljon. Ó, az a rendőrtiszt nem látta annak a szükségét, sőt bizonyára a hazafias gyönyörűségtől dobogott az ő halgatásra kényszerített, hivatalos zubbony alá zárt szíve is. Mert nem a nemtelenséget szolgálva, hanem minden valódi, becsületes magyar lélek nyíltan hangoztatott, vagy titokban ápolt legszentebb vágyainak, céljainak és legádottabb hazafiai törekvéseinek a hirdetőiként, apostolai-ként jártak Debreczenben Kossuth Ferenczék. Sajnálom a t. laptársat, ha félre értette őket.

4. Ugy veszem észre, hogy az a p o s t o l j á r á s kifejezésemet csufságul akarja fordítani Kossuthék ellen a t. laptárs. Az én hitem szerint Kossuth Ferencz és Barabás Béla az elnyomás alatt küzdve küzdő magyarságnak olyanok mint a hazafiság apostolai. Megengedem, hogy a t. laptárs ilyen apostolokat nem ösmer; hiszen a tisztelt tulajdonalnak leginkább üzereit, haszonhajtó, államilag hízalt vállalatoknak politikai vigéceit, a mandátum, leple alatt hasznoskodó rebach lovagjait ösmerte a közvélemény, de ezen üzerek egy részét szerencsésen kibuktatta a t. házból az összeférhetlenségi törvény, Széll Kálmánnak szolidabb nemzeti alapra helyezett kormányzása és a mit első helyen kellett volna említeni a minderősebben feltámadó nemzeti közszellem, a mely a kufárokat kifogja

korbácsolni végleg a t. házból. Ne csufolkodjék tehát a t. laptárs a mi apostolainkkal és ne feledje még mindig van elég vaj az ugynevezett szabadelvű párt fején.

5., azt is felpanaszolja, a t. laptárs, miért nem emlékeztünk meg a diák ifjuság ártatlan tüntetéséről. Egy az, hogy mi nem buzdítottuk erre a diák ifjuságot. Másik az, hogy a fiatal-ság hazafias lelkesülésében még a jobb érzésű mamelukok is gyönyörködnek; miért ítéljük el tehát éppen mi, a kik legszentebb eszményünknek és célunknak tekintjük a hazafias érzések istápolását. Mi továbbá arról sem tehetünk a tekintetben sem vagyunk felelősségre vonhatók, ha a t. laptárs a kollégium ifjuságáról folyton és folyton sértőleg nyilatkozván, az ifjuság türelmének fonala elszakadt. Egyébként lekötelez a t. laptárs, ha részletesen elmondja (ó nem az ujságban, de privátim) amaz estének a történetét, midőn még valami Erdélyi nevű diák is betolakodott a t. laptárs szerkesztőszékebe. Tehát találkoztak is, vagy már akkor üresen volt a redakció? De egyébként is tulzott kívánság, hogy mi foglalkozzunk egy a t. laptárs melletti tüntetéssel. Nem! Mert bármennyire becsüljük is és kellemes olvasmányként tekintjük is a t. laptársat, reklámozni nem fogjuk; mert hiszen tudjuk, hogy ezt a t. laptárs sem cselekedné meg a mi lapunkkal, a mire mi különben igényt sem tartunk.

6., Orrunk alá reszeli azt is a t. laptárs, hogy noha — előrelátható volt — semmit sem tettünk a választásnap elfajult zavargásoknak megakadályozására. Ünnepélyesen kijelentjük, hogy nekünk semmiféle leveli béka tulajdonságunk nincsen és mivel mi soha nem izgattunk senkit, nem is láhattuk előre, mi történhetik még csütörtökön este és éjszaka . . . Dégenfeld főispán talán inkább sejdíthetett volna valamit, hiszen a főispáni szobája és a kortes tanya szomszédságába helyeztette a szavazó helyiséget?

Egyébként Bakonyi Samu országos képviselő Juhász Ignáczsal és dr. Kenézy Gyula ural a szabadelvű párt pártkülönbség nélkül becsült tiszteletreméltó tagjával saját biztonságuk veszélyeztetése mellett kísérelték csütörtökön este az utcza népét csillapítani, békés szétoszlásra kérni; de hiába. Mert már akkor megtörtént a huszár attak és utána a többi rajta-rajta, midőn urhölgyeket gázoltak le az aszfalton. Ezt az attakot a választási elnök nem rendelte el. Ki volt hát a parancsotzó ur?

7. Azt is írja a t. laptárs:

„Ne érzékenykedjenek azok, a kik ezt okozták, ne háriítsák a felelősséget másra s ha nincs bátorságuk a szomorú történetekért helyt állani, legalább ne folytassák a háborut és járuljanak

hozza a kedélyek teljes lecsillapításához.

Ezen kételkedő sorokra egy kép jut eszembe. A lobogó fáklyával a nádfeleles, a szalmafedeles házak ereszei alatt haladván, azokat a lobogó szikrákkal gyujtogatván, mintha aztán így kiáltozna a gyujtogató:

— Hej emberek tűz van! Segitsetek oltani.

A t. laptárs cikkelyei után hasonló komoly felkérés az is, hogy járjunk hozzá „a kedélyek lecsillapításához.”

8., azt is írja a t. laptárs:

„A rendőrséget sem lehet okozni a szomorú eseményekért.”

Mentségnek szép szó ez is; ámde üres. Mi a rendőrségen járva tájékozódunk és világosítottunk fel. Ezt kérdeztem:

— Tett-e a rendőrség a csőtörtőki választás napjára valamiféle intézkedést?

— Semmit, hangzott a felelet; de ezt bizonyítják a választás napján tapasztalt tények is. A rege hét árva gyalogrendőrrel és az alkonyi homályból késő este előrobogott négy eltévelyedett lovas pandurlegényről.

9. azt is írja a t. laptárs, hogy a Debreczen képtelen vádjával, a főispán, a polgármester és más érdemű szabadelvű férfiak ellen való izgatásával az immár csillapuló kedélyeket újból felzavarja.

Fogadja köszönetemet a t. laptárs, midőn így maga is előmeri, hogy vádjaink komolyak, mert ki tételez már fel olyat Debreczen józan közönségéről, hogy képtelen vádakkal fel lehetne izgatni. Hisz épp ez a szomorú, hogy a vádjaink komolyak és a szombati lapszámunkban a polgármesterről írott soraink igazak. A kortes főispán és a kortes főispáni báb polgármester önmaguk öntötték maguk alá forrót. Egyébként a főispánról és más érdemű szabadelvű férfiokról feljebb írott véleményünket nem ismétljük még a gyöngébbek kedvéért sem; mert így is megnyult a cikkünk.

10., Annak az elbírálására nem tartjuk illetékesnek a t. laptársat, hogy ujságunk komoly politikai párt organum vagy sem? Ezt elbírálni olvasóink illetékesek. Legjobb tudomásom szerint kielégítjük olvasóinkat. Sőt talán szerénytelen hivalkodás nélkül mondhatom, hogy apunk mindenestre van oly komoly és következetes politikai párt organum, mint az új Debreczeni Friss Ujság, amely pártja belbékéjét a dr. Kola János, dr. Király Ferencz, dr. Dobieczy Sándor, Szabó Kálmán urak tanúsága szerint is sikeresen istápolta.

11. Arra magam is kíváncsi vagyok, miből következett azt a t. laptárs, hogy a Debreczen a hatósággal szemben „mintegypártját fogta a lázongócsöcseléknek”. Mikor történt ez a sze-

rencsétlen eltévelyedésünk? Mikor uszítottuk a népet?

Mikor nyilatkoztunk egyébként a gaz rombolókról, mint az elitelés, a megbotránkozás és a felháborodott tiltakozás szaván? Hisz a hatóságnak is éppen a tehetetlenségét, a könnyelműségét íteltük el a legszigorban; de nem vontuk el a katonaságtól, a katonaság parancsnokaitól az elismerést; mert az inzultusok daczára, melyeknek a kötelességét nem teljesítő polgári hatóság szükség nélkül és fejellenül kitette őket, mégis a végső fegyverhasználatról tartózkodtak. Egyébként, úgy látszik, a sorokból, a t. laptársnak tudomása van arról, hogy ki parancsolta a tömegre, az ártatlan, legfeljebb az emberi gyöngeségben és kíváncsiságban bűnös urinók és egyéb sétálók tömegére azt a végzetes első huszárhoamat. Ha nem tolazkodás a kérésünk, kérjük, mert hiszen közbotrány tisztázásáról van szó, nevezze meg ezt az illetőt is?

12., azt is állítja a t. laptárs, hogy a „Debreczen” tudva valótlanul állít, hogy az ellenpárt tiszteletreméltó vezérférfiait minden áron befeketíteni igyekszik.

Ó mi ösmerjük a régi mondást: „könnyebb a hazug embert utólni, mint a sánta kutyt.” És ez igaz is, azért mi tudva valótlanul nem szoktunk írni, azért hogy az ellenpárt tiszteletreméltó férfait befeketítsük... Egy és másban talán tévedhetünk, de midőn vádolunk: készek vagyunk bizonyítani is azt a szabadsajtónak egyetlen méltó fóruma a sajtó bíróság, az esküdtek előtt. Egyébként is ha a Debreczen az ellenpárt valamely tiszteletreméltó vezérférfiáról „tudva valótlanul” állított volna, csak hogy mindenáron befeketítsen valakit, ime készek vagyunk helyet adni leczáfolásunkra is. Mert minket nem bosszant és nemi ingerel az igazság, még ha a tisztelt ellenpárttól származik is. Ellenben a hazugság utált előttem; sőt úgy hi szem, hogy e tekintetben a t. laptárs is egy véleményben van velem. Nemde?

13. Végül azt is írja a hattudal utolsó bűgásaként a t. laptárs:

(bármit is ír a Debreczen) „ugyan vajmi kevés kárt tesz az illetőkben, mert úgy a nagy közönség józanabb eleme, mint illetékes helyen tisztában vannak e vádak értékével és semmiféle népitéletet még nem tudott félrevezetni az ellenzéki információ.”

A hattudal ezen utolsó sóhajtatásának minden szava aranyat ér és igaz is.

a., igaz, hogy mi már nagyobb kárt nem okozhatunk az illetőkben, mint a milyet az illetők magok okoztak. Kortes politikájuk, rendszerük, érdek szövetkezetiük bukófélben.

b., az is igaz, hogy a nagyközönség józanabb eleme tisztában van

(ugy az illetőkkel, mint:] vádjaink értékével.

Bizonyítják ezt a debreczeni, a hajdumegyei országos képviselőválasztásoknak és a mult héten megtartott megyebizottsági tag választásoknak a meglepő és fényes sikerei. Minden vonalon győztek (az egy harmadik kerület kétes dicsőségű kormánypárti mandátumától eltekintve) a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt jelöltjei, akik tudvalevőleg éppen nem barátjai a Dégenfeld József főispán lejárt kortes rendszerének; sőt az ellen fognak küzdeni, míg a bucsuszó meg nem zendül. Ez bizonyítja, hogy az új Debreczeni Friss Ujságnak tényleg igaza van, a nagy közönség józan eleme teljesen tisztában van (ugy az illetővel, mint) a mi vádjaink értékével.

c., a tekintetben is teljesen igaza van a t. laptársnak, hogy illetékes helyen is tisztában vannak (ugy az illetővel, mint) vádjaink értékével. És hivatalosan értesíteni fogják erről az illetőt is; hisz az illető feje fölött már a belügyminiszter kedvelt barátjának, a hatalmas Károlyi Sándor grófnak az ujságjában is meghuzták — a jó multkoriban — a «lélekváltságot»? Nem áll cserepéldányban a «Hazánk»-kal a t. laptárs?

d., az is igaz, hogy „a népitéletet sem lehet félre vezetni az ellenzéki egyoldalú információval.”

Vigasztaló, hogy a t. laptárs nyelvet meg egyáltalában nem érti meg a magyar nép; mert akkor nemde az egész Hajdúvármegyéből a «Dégenfeld huszárok» lovagoltak volna fel a t. Házba?

Megtetszett érteni?

Egy kis magyarázat.*)

(A hajdu-sámsoni megye bizottsági tag választásához.)

F. hó 16-án Hajdúsámszonban megválasztottak megyebizottsági tagnak. Én azonban erről a nagy megtiszteltetésről a választás eredményének a kihirdetése után rögtön lemondottam ezzel a nyilatkozattal: „A függetlenségi zászlóhoz hü szavazók bizalmát megköszönöm, de, mivel olyanok is szavaztak rám, akik a függetlenségi zászlót cserben hagyták, nem fogadom el a bizottsági tagságot.” Ezt a nyilatkozatomat a legtöbben nem értették. Hiszen a választás titkos szavazással történt: honnét tudhatja tehát valaki, hogy reá renegátok is szavaztak? Ezeknek az uraknak ezt a dolgot meg kell magyarázni. De azoknak az igazán derék h-náuási és h. hadházi hajdutestvérének is szükséges a fölvilágosítás, akik nem régiben azt a kívánságukat fejezték ki, hogy velem együtt óhajtanának a hajdúvármegyei „doge palota” sötét tilkaiba bepillantani. A közönség többi részének fölösleges magát e sorok elolvasásával untatnia. Olyan forma dolog ez, mint az, ha valaki bucsut mond a maga kisebb, vagy

*) Lapunk érdemes munkatársától, Jánosi Zoltán h. sámsoni református lelkész urtól vettük ezt a nyilatkozatot.

nagyobb falujának és „hirlapilag” köszönti a kedves ismerősöket utoljára; vagyis a község kisebb körére tartozó félig privát-dolog.

Lássuk a magyarázatot. Ötszáz és egy néhány választó közül hatvan kilenczen szavaztak le. Tégláról egy, Hajdúvámpécsről három választó jelent meg, a többi hajdúsámsóni volt. Három tagot választottak: engem 46, egy másikat 39, és egy harmadikat 32. szavazattal. Az, aki 39 szavazatot kapott, kormányparti ember volt, olyan, akitől sokan függésben érzik magukat. Ezt jó megjegyezni. Nem teszek az illető ellen semmi kifogást, csak azt, hogy kormányparti. Ezt is megmondom: miért? Köz megállapodással pártkérdéssé tettük a választást. Ez ellen, azt hiszem, senkinek sem lehet kifogása. Kor bácsolni való az, aki az egyházban politikázal, de az is kor bácsolni való, aki politikai testületekben nem politikázal. En a kormánypartiakra előre megmondtam, hogy reám ne szavazzanak, mert én a szavazatukat visszautasítom. És a választás után egy kormányparti szavazó meg is mondotta nekem őszintén, hogy reám szavazott volna, de mivel az ő szavazatukat előre vissza utasítottam, nem szavazott reám.

Azt feleltem: jól tette. Jó ezt is megjegyezni. Az előzmenyek után, mikor a választás eredményét kihirdelték s megtudtuk, hogy a két függetlenségi tag mellett egy kormányparti tagot is beválasztottak: azonnal tisztában voltam a következőkkel. Hatvankilenc szavazatot közül negyvenhatot kaptam én. Ez a negyvenhat szavazó bizonyosan függetlenségi választókból származik. A többi huszonhárom pedig kormányparti szavazóból. De ha csak huszonhárom (vagy tettevel több, ez nem tesz különbséget) kormányparti vett részt a szavazásban, hogyan kaphatott az említett kormányparti bizottsági tag harminckilenc szavazatot? Csakis úgy, hogy tizenhat függetlenségi szavazó a zászlót eszerben hagyta és a függetlenségi-párt egyik jelöltje helyett a kormánypart egyik jelöltjét írta a szavazó lapjára. Így bukott ki a harmadik jelöltünk. De ilyenformán az is bizonyos, hogy az én negyvenhat szavazatom közül tizenhat árulókból származott. Az ilyenek szavazata pedig nekem még kevésbé kell mint a kormányparti szavazóké. Így hát lemondottam.

A h. nánási és h. hadházi derék, szabad magyarok vegyék tudomásul, hogy a h. sámsóni testvérek (?) nem akarják kisépenni a vármegyét, mert jobban szerelik a tisztaságnál a szemetet. Az a tizenhat zászlósértő pedig az újból elrendelendő választásoknál szavazzon a Balán szamarára. Osztrák-magyaroknak elég jó az is!

Jánosi Zoltán.

Bakonyi Samu Ujvároson.

— Saját tudósítónktól. —

Városunk II-ik kerületének országgyűlési képviselője dr. Bakonyi Samu tegnap meglátogatta B. Ujvároson ott lakó s a II-ik kerület szavazói közé tartozó elvtársainkat, hogy megköszönje nekik, a mért a mi pártunk fényes győzelmét előmozdítani igyekeztek. Tegnap vasárnap reggel indultak kocsikon a debreczeniek; Bakonyi Samu orsz. képviselő kíséretében voltak Juhasz Ignác, a II-ik vál. kerület elnöke, dr. Benedek János orsz. képviselő, Kertész János, Kertész Mihály, Harangi

Sándor, Erdei Ferenc, Kecskes István, dr. Fejér Ferenc, Kertész Imre, Darvas Aladár és Löw József munkatársunk.

A Macson Kövendy Domokos kiváló elvtársunk vendégszerető hajlékában elköltött villásreggeli után szép őszi időben Ujvárosra robogtak a debreczeni kocsik; s Ujváros felé közeledve: már messziről ragyogtak az őszi verőfényben a Bakonyi háromszíni szép lohogói, amelyek alatt lovakon és egész kocsitáborban a határig elébe jöttek szeretett képviselőjünknek az Ujvároson lakó debreczeni választók. Riadó éljenzés fogadta Bakonyi megérkezését s a határnál Kótyman József tanító üdvözölte igazán megkapó és lelkes beszédben dr. Bakonyi Samut, melyre ő tőle megszokott ékes szólásával választott, magával ragadván az elébe érkezett derék ujvárosiakat.

A lovas bandérium s kocsitábor zajos éljenzése s Kossuth-nótái közben érkeztek a debreczeniek a b. ujvárosi főtérre, hol óriási néptömeg várta Bakonyit, kik kitarlóan ott maradtak, csak hogy meghallhassák a debreczeni II-ik kerület diadalmas hősének szívéhez szóló igéit.

Dr. Bakonyi Samu rövid, de annál tartalmasabb, lendületes beszédet intézett az ujvárosi néphez. Megköszönte Ujvároson lakó debreczeni választópolgártársainknak azt az elvhűségét s igaz honszeregetet, mely őket arra indította, hogy félretéve mezei munkát s egyéb anyagi érdekeiket: eljöttek az anyavárosba leszebb polgári jogukat legjobb lelkiismeretük, igaz magyar szívök szerint teljesíteni. Igéretet tett választóinak, hogy minden bajukban, miben csak tehetsége, alkalmá lehet segíteni: örömmel és kötelességérzettel áthatott szívvél siet támogatásukra; bizalmukat kérte a jövőben is s végül áldást kívánt Ujváros minden lakójára. Dr. Bakonyi Samu beszéde óriási hatást tett a népre, mely elragadtatással s a megelégedés örömeivel vette körül derék képviselőjét, ki nem fordított hátat megválasztatása után népének, de sőt most keresi igazán, hogy átjárja, joltovője lehessen megbízóinak.

Juhasz Ignác, a debreczeni II. vál. kerület nagyérdemű elnöke szolt ezután, összetartásra serkentve a derék ujvárosi elvtársainkat.

Végül közkívánatra lapunk főszerkesztője Benedek János, Hajdu-Böszörmény orsz. képviselője tartott beszédet, melyben gratulált az ujvárosiaknak méltó képviselőjükhöz, de Bakonyinak is az ő igaz honszeregettel s a függetlenségi elvekhez való hűséges ragaszkodástól áthatott ujvárosi választóihoz.

Barátságos lakoma volt ezután a nagy vendégfogadó ettermében, alkalmat nyujtván a szebbnél-szebb áldomás pohár ivásokra, Kertész János bátyánk, a mi debreczeni pártunk mindnyájunk által annyira tisztelt és szeretett alelnöke mondotta az első felköszöntőt, örömmel emlékezőn meg pártunk fényes győzelméről a II-ik kerületben, melyet sikerült hosszú és kínos évtizedek után ismét visszahódítani a sárga-fekete párttól; az ujvárosi elvtársakat éllette. Illy és Endre ujvárosi ref. lelkész szolt ezután az ő gyönyörű gordonka-hangján, felköszöntötte a debreczeni II-ik vál. kerület diadalmas hősét, Bakonyi Samu orsz. képviselőt. Bakonyi Samu pohárköszöntője volt az összejövetel gerince, ki röviden és tömören újabb megvilágításban varázsolta a hallgatóság szeméi elé az ő ideális törekvéseit. Kótyman József, ujvárosi pártunk e jeles ifju vezérszónoka Benedek János, II-Böszörmény képviselőjét éllette; ki viszont az elragadtatás hangjain emlékezett meg azon hatalmas munkálkodásról, melyet

a II. választókerület elnöke az elért fényes diadal érdekében kifejtett s Juhasz Ignácért üritette poharát. Felköszöntőket mondtak még Dr. Forrai ujvárosi körorvos, Dr. Fejér Ferenc, Juhasz Ignác és még számosan. Közbe pedig huzta a cigány s még a sarkantyut is összehaperdítették a társaság fiatalabb tagjai.

Délután 5 órakor vett bucsut ujvárosi választóitól Bakonyi Samu s a debreczeni társaság egyrésze vonaton jött haza, a másik része pedig a h. böszörményi képviselő kalauzolása mellett még a Macsra huzódott, ahol elébb Darvas Aladár, később Kövendy Domokos vendégszeretében páratlan otthonában késő éjfélig dicérték a házigazdát.

Egyébb baleset nem is történt, csak az, hogy Löw Jósikával az árokba fordult a fiákker, pedig nem a lovak voltak berugva, s míg busul a kificzamodott lábának, másrésztől pedig örül, hogy a tudósítást nem neki, hanem magának a főszerkesztőnek kell megcsinálni.

Bakonyi Samu ezen ujvárosi kiszállása kedves emléke marad mindenkor pomesak a debreczeni résztvevőknek, de balmaz-ujvárosi kedves elvtársainknak is, s újabb kapcsa lesz ez pártunk összetartásának.

B. I.

NAPI HIREK.

Megyebizottsági tagok választása.

Hajdu-Náásról már jeleztük a megyei bizottsági tag választás eredményét. Minden kerületben a Kossuth-párt jelöltjei győztek. Hasonlólag történt Hajdu-Böszörményben, ahol két o y oszlopos kormányparti korifent buktattak ki, mint Zsigmond esperest és a kormányparti korteskedéseiről nevezetes Paksy Imre főkapitányt; mind választott megyebizottsági tag függetlenségi parti.

Hajdu Dorogon kettő kivételével szinte Kossuth-párti megyei bizottsági tagokat választottak Hajdu Dorogon az I-ső kerületben Farkas Pál elnöksége alatt szerdán megyebizottsági új tagokká: Farkas Pál, Bence Antal, dr. Dömötör József, Rajk Imre, a 2. választókerületben. Kömerling János elnökléte alatt Kovács István, Tóth A. Mihály és Tóth József választattak meg. A választások szokatlanul csend és rendben folytak le s kettő kivételével mindannyi választott függetlenségi és 48-as párt híve. Csupán 260 választó szavazott 670 közül.

Püspökladányban megyebizottsági tagokul a beadott 62 szavazat közül Kis Ferenc 60. — Balogh Sandor 52, — és Venczely Mihály 41 szavazattal megválasztattak. Tudósítónk nem jelenti, hogy a megválasztottak melyik párthoz tartoznak.

Nádudvaron 4 megyebizottsági tagot választottak. Értesülésünk szerint mind a 4 a Kossuth-párt választotta, mivelhogy Nádudvaron más párti nincsen is.

Hajdu Sámsonban két Kossuth párti megyebizottsági tagot választottak és egy kormánypartit, a falu pennáját, amde az egyik bizottsági tag Jánosi Zoltán ev. ref. lelkész, pártunk tagja, elvi okból lemondván, itt pótválasztás lesz. Egyébiránt Jánosi Zoltánnak idevonatkozó nyílt levelét lapunk más helyén olvashatják olvasóink.

Hajdu-Szoboszlón szinte több megye

bizottsági tagot választottak és egy megyei bizottsági tag kivételével, itt is minden kerületben a Kossuth-párt jelöltjei győztek. Azt az egy kormánypárti megyei bizottsági tagot is a hivatalos állására való tekintetből választották meg, nevezetesen a város tiszti ügyészét. A megye egyéb történet megyei bizottsági tag választásokról még értesítést nem kaptunk. Felkérjük azért úgy a szoboszlói, ladányi, hadházi és többi elvtársainkat, hogy a választott bizottsági tagok nevének, állásának és főbbképpen politikai partállásának a kitüntetés mellett értesítést küldjenek.

Utólag a hajdu szoboszlói megye bizottsági tag választásokra az alábbi tudósítást vettük:

Soha nem tapasztalt érdeklődés mellett folyt le Szoboszlón a megyebizottsági tagok választása október 16-án. Valóságos képviselőválasztás szamba ment ez a harez, a melyet a függetlenségi és 48-as Kossuth-pártnak a még mindig élni akaró Polonyi párttal megvívnia. Szoboszlón soha sem politikai partállás szerint folytak le az eddigi közigazgatási, egyházi és másnemű választások. Most sem akarta a Kossuth-párt, de mert az ellenpárt erősen hangoztatta Lengyel Imre kir. táblai bíró és Padrah Sándor kir. közjegyző kibuktatását, a Kossuth-párt is akezióba lépett és az ellenpárt összes jelöltjeit — Hetey Ignác városi tiszti ügyész kivételével, a kinek beválasztása közérdeket képezett, — kibuktatta, illetőleg a már régebbi érdemes egyéneket most is beválasztotta. A h rom kerületben megejtett választás eredménye ez.

Leszavazott 736 választó. Beválasztottak az első kerületből Lengyel Imre kir. tábl. bíró, Adler Samu tlep. igazgató, Bor János ev. ref. tanító, tanítótestületi elnök (uj); — a második kerületből Padrah Sándor kir. közjegyző és Jeges János árvagyám (uj); — a harmadik kerületből Hetey Ignác városi t. ügyész és Adám János pártelnök (uj). Sajnálatos jelenség volt, hogy a Kossuth-párt egyik igen érdemes tagja, dr. Grósz Adolf a párt jelölés dacára is a jelöltek terv nélküli beosztása következtében kisebbségben maradt s bár a párt egy másik érdemes tagja jutott be helyette, a ki nem kereste a kitüntetés, mindamelllett az eljárást helytelennek kell jelezni. A Grósz — Nagy család tagjai a lefolyt képviselőválasztáson a szoboszlói Kossuth pártunknak egytől-egyig a legelkeszebb hívei voltak s így a győzelem kivívásában jelentékeny szerepet vitt, a megválasztás tehát teljeseen méltó egyénre esett volna. Okulhat ebből az ottani párt is, hogy máskor tervszerűbben és körültekintőbben járjon el az ilyen választások alkalmával.

A debreczeni tanári kör gyűlése.

A debreczeni tanári kör népes gyűlést tartott f. hó 19-én, melyre még Nyiregyházaról is jöttek át körli tagok. Dóczy Imre elnöki megnyitó beszédében meleg hangon méltatta dr. Hónay Ottó min. tanácsos és dr. Fináczy Ernő osztálytanácsos érdemeit, a kik a napokban váltak meg a közoktatásügyi miniszteriumtól, az előbbi a jól megérdemelt nyugalomba vonulván, az utóbbi pedig egyetemi tanársággal cserélvén föl állását. Dóczy Imre egyuttal megragadta az alkalmat, hogy kifejezze a tanárságnak azt az általános óhaját, hogy a miniszterium, közzpiskolai ügyosztályának ismét tanármunkások jussanak az élére. A gyűlésen még Horvay Róbert főrealisk. tanár tartott felolvasást francia nyelvi tanáraink gyakorlati képzéséről kívánatosnak tartja e végre, hogy az állam küldjön ki évenként 5--6

magyar tanárjelöltet Párisba és 8--10 már működő tanárt a francziországi vagy svájci nyári kurzusokra.

Nyilatkozat.

Vettük az alábbi nyilatkozatot: Miután az «uj Debreczeni Friss Ujság» szerkesztősége úgy véli előmozdítani a népnevelés ügyet, hogy a tanítókat alaptalan gyanúsításokkal meghurczolja a közönség előtt, de sem bizonyítani nem tud, sem a közlemény szerzőjét meg nem nevezi, hanem tovább is folytatja a rágalmozásait; ezennel kijelentjük, hogy a «Debr. Friss Ujság»-gal szemben megtorlás végett a törvényes lépéseket megtesszük, további hírlapi polémiába pedig nem bocsátkozunk.

Debreczen, 1901. okt. 21.

A hat tanító és a többi társa.

Felhívás a gazda közönséghez.

A gazda közönség azon tagjait, a kik az állami mentelep részére szükséges nagyobb mennyiségű széna, zab, szalma eladására vállalkozni kívánnak, felkérem, hogy a feltételek megismerése végett f. hó 24-ig alulírott hivatalos helyiségében jelentkezni sziveskedjenek. Rácz Lajos gazd. egyesületi titkár.

Hírek az anyakönyvi hivatalból.

A helybeli állami anyakönyvi hivatalnál a hét folyamán házasságot kötöttek: Király Gyula — Möricz Julianna, Bögel József — Németi Zsuzsanna, Herzeg Dezső — Fazekas Ilona, Sternberg Gyula — Krausz Regina, Juhász László — Riesinger Maria, Heisz Farkas — Weiszbrunn Zsili, Kokas Sándor — Erdélyi Erzsébet, Sági András — Tóth Julianna, Bibl Károly — Lack Maria, Csonka János — Varga Ida, Makó Kalmán — Varga Maria, Klein Lipót — Schwartz Guár, Balku Imre — Vásári Maria. — Összesen 14 pár. Ugyanezen idő alatt a következő halálhíradásokat jelentették be: Dr. Soltész Károly 43 éves orvos, Erdélyi András 27 éves napszámos, Körösi Lászlóné született Fehér Rozália 39 éves háztartásbeli, Laboncz Ida 1 hónapos csecsemő, Donogán György 3 hónapos csecsemő, Farkas Péter 68 éves napszámos, Méhes Zsuzsanna 40 éves háztartásbeli, Szűcs Mihály 66 éves biztosítási hivatalnok, Pethes Pál 5 hónapos csecsemő, Fekete József 77 éves kishirtokos, Krizsek Károlyné született Kovács Róza 25 éves háztartásbeli, Nagy Margit 2 éves gyermek, Sárosi Julianna 8 hónapos csecsemő, Kiss Ferencz 15 hónapos csecsemő, Takács Sándor 72 éves szegényháziapolt, Csonka Imréné született Jobbágy Eszter 28 éves háztartásbeli, Boros András 68 éves kishirtokos, Szathmári Julianna 26 éves háztartásbeli, Korik László 16 napos csecsemő, Ács Lajos 1 hónapos csecsemő, Hamza István 2 hónapos csecsemő, Kis Péter 12 óras csecsemő, özv. Rápolti Sándorné született Boros Terézia 51 éves nyugdíjas, özvegy Kádár Ferencz 66 éves invalidus, Major Róza 4 éves gyermek, Tóth Ferencz 21 hónapos csecsemő, Bak József 6 éves gyermek és 1 halva születés. — Összesen 29. — Továbbá ugyanezen idő alatt összesen 45 születési esetet (24 fiu 21 leány) jelentettek be, úgy a születési esetek 16-al muttak fölül a halálhíradási eseteket.

Királyi andenczián.

Csiky Lajos theol. akad. dékán közlelbi királyi kitüntetését megköszönendő levélben audienciára jelentkezett. Ő Felsőge elé. — A kabinetirodától azonnal távirati értesítés érkezett hozzá, mely szerint a f. hó 21-én vagyis ma 3/4 10 órakor Budapesten tartandó kihallgatásra előjegyeztetett.

Tóth András Párisban.

Levelét vettük, melyben Tóth András kiváló szobrász művész barátunk, a debreczeni szabadság-szobor alkotásával megbízott mester arról értesíti lapunkat, hogy külföldi tanulmányutjára a mai napon Párisba utazott. Mi a több Kossuth szobor és a selmeczbányai honvédszobor kiváló alkotójának a legszebb sikereket kívánjuk a külföldi tanulmány uton, mert hisz a Tóth András sikerei Debreczennek és az egész magyarságnak sikerét, dicsőségét fogják képezni.

Halálozás.

Vitárius Imréné szül. Puchlin Mária asszony f. hó 20-an reggel 8 órakor élete 24-ik évében elhunyt. Temetése f. hó 22-én d. e. 11 órakor lesz a Méliusz-tér 12-ik sz. háztól.

Különös szeszélye a szerencsének

érte városunk egyik kereskedőjét. Az illető annak idején a „Nemzeti Pénzváltó Részv. társaságnál“, Budapestén a jelenlegi osztálysorsjátékra megvásárolta a 44611. számú sorsjegyet, mely f. é. aug. 14-én tízezer koronát nyert. Az intézet erre két pótló sorsjegyet küldött a nyerőnek, a melyek közül emberünk megtartotta a 47144 sz. sorsjegyet. E sorsjegy múlt szombaton ismét tízezer koronát nyert, míg a visszaküldött, meg nem tartott sorsjegy időközben ötezer koronával sorsoltatott. Minthogy a hatodik osztály huzásai még e hó 22-ig tartatnak, a budapesti intézet újra pótló sorsjegyet küldött ki polgártársunknak, ki — a milyen példátlan szerencsével játszik — joggal pályázhatik a 400.000 vagy 600.000 koronás főnyereményekre. annál is inkább, mert ugy ezek, mint a többi nagyobb nyeremény 200.000 100.000. stb. még a szerencsekerékben vannak.

SZINHÁZ.

A Daniseffek.

Orosz a ezime, orosz viseletűek az alakjai ennek a romantikus színműnek, de Dumas fils kezenyoma csak meglátszik azon. Ha semmi más nem vallana a francia átültetőre, rávall az egyetlen francziának, Talde Roger atletának az alakja, mely csupa Dumas jellem. S én, talán botorul, inkább vagyok hajlandó ezt a sima kezű, mosolyu és ruhaju francia vicomte ot tartani főalaknak, mint Ossipot, a szertelenül szerelmes orosz muzsikvért, ki duzzadó szenvedélyt beletemeti a kolostor ridegségébe kedveseinek boldogulhatásáért, s a kinek önfeláldozása 50 esztendeje bizonyára több könnyet idézett elő, mint most — kesernyességet. Mert valljuk meg, a romantizmussal eszmörlésig vagyunk s ilyenkor nem tekintünk arra, hogy kiáll előttünk, Dumas-e vagy Sardou; s hogy valaki négy hónapig visszatartsa magát a mennyországtól és pláne, hogy ezen forduljon meg a darab sorsa; ám lehet, fagyos Moszkovában ez így járja, de minálunk ez miszticizmus, — melynek világa sohasem jövedel.

Tanay feltétlenül jól játszott s legmagasabb dicséret számára az a kijelentésünk, hogy úgy állította elénk alakját, amint Dumas megteremtette. Fáy nagyon kedves

és szép volt s mindenkit elragadott finom s izléses játékaival.

Komjáthy meleg rokonszenves alak, Odry szenvedélyes Vladimir s Breznay közepes Deniseffné volt. Komjáthy né nem keltette fel bennünk a fiatal és szerelmes hercegnő teljes illúzióját. Takács gyöngye szerepét gyöngén, Szathmáry a magáét karakterisztikusan társzotta meg. A rendezés kifogástalan volt.

(Premier.)

Tegnap este újdonság gyanánt „A modell” került színre szép ház előtt. Francia operett ez is, telve azokkal a szellemességekkel, melyeknek egynemelyike még a felnőtteknek is arczába kergeti a vért. Hanem úgy látszik, már megszoktuk, sőt talán épen erre éhezünk, mert nagyon jól találjuk magunkat az ilyen darabok előadásán. Hiszen a mese olyan egyszerű, olyan ártatlan! A szép Coletta igen csinos olasz mosó lány, akibe Nikoló, a rikkancs szerelmes; de feltűnik Coletta Fantini festőnek is, aki modellnek szerződött a csinos, de Nikolójához hűséges leányt, ami ellen pedig Nikoló tiltakozik. Különösen tiltakozik az ellen, hogy a Sturio Tamás szalámi gyáros eljegyzésén rendezendő előkép előadásban Coletta részt vegyen, amin aztán a két szerelmes a festő örömeire összevesz s Coletta megy modellnek, Nikoló pedig a szalámi gyáros jegyességéhez azzal a levéllel, melyet a szép özvegynek leánya, a modernül kinevelt Sella kedvese a főhadnagy ajánlására írt. Nem igen nagy bonyodalom után kiderül a láthatár, Sturio elveszi Sylviat, Nikoló Colettát — s vége a darabnak. — Hát hol van itt a pikantéria vagy a drasztikum? Kérdi a nyájas olvasó, a ki a darabot még nem látta. Nezd meg nyájas olvasó, majd megintod és halod förtelmes ezélsásokban és finom szoknyaemelgetésekben, vagy ha így jókban tesszik: finom ezélsásokban és förtelmes szoknyaemelgetésekben. A teljes meztelenség, a miben tegnap különben bő része volt a sóvár közönségnek, — még inkább eltűrhető: Bar a Phryné jelenet, mely a monda szerint meg a szigorú athenai véneket is megboldondította, mégis nagyon erős a debreczeni közönségnek.

A modell is tehát operette, francia operette, annak összes galádságaival együtt és kevés, ezeket feledtető és jó tulajdonsággal. Zenéjében semmi különösebb szépség nincs, csak sok reminiscencia: a kettősöké hármások és négyesek összeállításában szellemességet lehet tapasztalni. Legtöbbször az egész operettben — az előadás. Komlóssy a czimszerepben a lehető lelegegansabban, teljesen diszcreten játszott és énekelt. Meg is kapta jutalmát, sokszor kaptapsolták s a darabnak egyik legszebb dalát meg is kellett ismételnie. Sok jó ügykezetet és ügyes öltözködést láttunk Bárdos Irmanál is a Stella szerepében; de még mindig úgy mozog a színpadon, mint a félnék falusi kis leány az előkelő nagyvárosi társaságban. Szigeti Lujzával együtt azonban tisztességesen töltötte be szerepkörét, tánczát pedig, amit talán örvendezve nem kellene feljegyeznünk, meg kellett ismételnie. Érezkövi ügyes rikkancs volt, kár hogy hangján fátyolozottságot lehetett észrevenni anélkül azonban, hogy rekedt lett volna. Legtöbb derűséget keltett Nagy Gyula a szalámi gyáros eléggé sikerült, kissé azonban tiltott karikatúrájával; végül ki kell emelni Karacsot, a ki most is a tőle már megszokott eleganciával énekelt és játszott, a festő szerepében. Az összhang énekben és játékban meg volt s ezt mindnyájok dícséretére mondhatjuk. Sok élvezetet nyújtott a ballet-betét, melyet megújított a közön-

ség: az igazán nagy precizitással betanult és még talán precízebben előadott szép tánczgyűveleg ezt valóban meg is érdemelte. A Phryné-jelenetről már elmondtam véleményemet; ugyanezt mondhatom a szalámi gyáros fürdési jelenetéről is.

Szóval: a tegnapi előadás sikerült volt, ha a darab maga nem is életképes. Ámbár ki tudja? A közönség szeszélyes...

IRODALOM.

A szántóvetőről.

A nap alig kelendőben
Foly a munka a mezőben,
„Szilaj”, „Rendes” a barázdát járja,
Gazda, béres mendegeél utána.

A tinók is megfontolják
Szántás vetés minden dolgát,
Ugy kell lenni, oly komolyan lépnek.
Oda se néz egyik is a rétnek.

Szántóvető homlokára
Telepszik a nap sugára
S olyan szépen elbeszélget vele,
Tanítgatja édes reménységre.

Hogy elég mag hullt a földre,
Lépeget a gazda, lép előbbre
S nem sajnálja, ismét újra szórja...
Hány a kereszt tud már lelke róla.

Jónaga nemcsak egyedül,
Még az ég is belevegyül;
Megeresztí szárnyait a szélnek,
Gyül a felhő csöppeket ígérget.

Fogy a munka, elfogy mára,
Boldog mosoly ül ajkára,
Mikor otthon elbeszéli este,
Puha földbe hany köből van vetve.

Jó izü a vacsorája,
Edes álom száll raja,
Élhet — ki tud — boldogan miatta,
Almában mar kis asztagjat rakja,

Ha valaki bekerülne
S nyoszolyája mellé ülné,
Ha dús volna nem értené a dolgot:
Szegény ember, miből olyan boldog?
Tarcasfalvi Albert.

Közöny.

Debreczenben az emberek nemcsak közönyösek, de dícsékszenek vele, hogy őket nem érdekli semmi. Az érdeklődés hiánya a közélet eseményeinek lelkiismeretes figyelmelője előtt megdöbbentő arányokban mutatkozik nálunk. Az emberek a maguk kis dolgait jól-rosszul elvégzik, aztán nem törődnek semmivel.

Minden foglalkozási ág nál világosan megfigyelhető a tökéletes nembánomság, közöny, mely már a marasmus határait érinti. A hivatalnoki kar nál épp úgy, mint a kereskedők között; az ügyvédek, orvosok és minden rendű és rangú ur emberek-nél.

Ellenben élénk lendületnek örvend a kaszinói, kávéházi élet, a könnyű szórakozások is mindig találunk lelkes apostolókat; roppant sok időt igényel a kártya és buján tenyész a pletyka.

Persze az ilyen időtöltés nem követel különösebb megerültetést, Nem is kell gondolkodni hozzája. Olyan szépen, simán megy minden, hát miért erőltetnék meg magukat a közügyekkel. Van, — mert lenni kell — aki vagy akik a közügyeket intézik; bibelődjenek azok vele, mi pedig, kedves

polgártársam, beleülünk a kényelmes, jól szellőzött jól fűtött, jól világított, léghuzam-mentes, helyre és vagy nem teszünk éppen semmit, vagy leszóljuk az élőket, és holtakat vallás és rangkülönbség nélkül!

Igen! a kritika! Ebben nincs hiány. Míhelyt valamely eseményeskéről 2-3 ember tud, akkor az a kis eseményeske nyomban a márványasztalra kerül, de nem a bonczteremben, hanem a kávéházban és megindul — nem is a bonczolás — hanem a vivisectió.

Mindenki tud hozzászólni a kérdéshez, legyen az akár milyen természetű, új eszmék és társadalmi irányelvek merülnek fel oly gyorsasággal, hogy szinte bámulatos. De csak a kászinóban, a körben, a kávéházban. A nagy hangot ott adják, de ahol sulya lenne szavuknak, ahol cselekedni, alkotni, hatni lehetne; ahol az eszmék fogékony talajra esnének, ahol irányt lehetne szálni a közéleti kérdések rendes, egészséges folyamatainak; ahol a tévelygő közizlést helyes mederbe lehetne terelni, ahol a társadalmi bajokra rálehetne mutatni és az orvoslat módjait kutatni, keresni, szóval ott, ahonnan a nagy világosság ellenőrzését teljesíteni kell, a sajtóban sohasem találkozunk e nagy kritikussal.

Városunkban tekintélyes számmal vannak tollforgató emberek, akik nem irnak. Tessék csak ezen a kérdésen kissé gondolkodni, hogy nem e határozott veszteség az a köz- és társadalmi életre, ha a közöny veszi át az uralmat?

Az állatok világából

most megjelent 37-ik füzetben az egér-félékről; különösen pedig a patkányokról van szó. Hogy ezek az utalatót keltő állatok milyen mértékben szaporodnak, Brehm szinte mesés dolgokat beszél. Azt mondja, hogy Párizs egyik vagóhidján négy hét alatt 16 ezer darabot vertek agyon és ho y a patkányok egy peczertanyán egyetlen éjfolyama alatt 35 döglött lovat ettek meg. Nagy Napoleon 1816 június 27-én egész kíséretével reggel nélkül maradt, mert a patkányok a konyhába betörték és mindent fölfaltak. Egy alkalommal az ebédelő császár szobájába törték s valóságos harcokat kellett vívni velük. Arról, hogy a tengeri hajókon milyen károkat okoznak és hogy azokból mily végtelen nehézséget lehet kipusztítani, szintén érdekes dolgokat mond el a tudós szerző. Az említett füzetben különben az erdei, a házi- a gürü, a törpe-, valamint a berber-egérről is találunk vonzónan megírt ismertetést, igen sikerült szövegrajzok kapcsán. A kiadócégg ehez a füzethez színes nyomatú műmellékletet csatolt, amely a törpe egereket ábrázolja. Az állatok világa című gyönyörű műnek egy-egy füzet 80 fillérért kapható úgy a Légrady testvérek könyvkiadóhivatalában, (váczikört 78) mint minden könyves boltban.

Délafrikából.

Az angol Haynau.

Ezernyolczszázötvenegyben történt.

Haynau es. és kir. tábornok, a magyar hősök hóhéra Londonba utazott. Nagy munkát végzett, pihenhetett utána. Egy országot sikerült vérebe folytani, egy vitéz hadsereg vezéreit akarta bitóval meggyalázní s mikor érezte, hogy a gyalázat az ő fejére hull vissza, kiment a szabad Angliába.

Megnézett mindent, a mivel remélte,

hogy elűzheti a lelkét gyötrő rémképeket. Egy gyárba is bevetődött, ahol zakatoltak a gépek, izzadtak, sűrűgtek a munkások. A tábornok nagy ur nézte, nézte, az ismeretlenség boldog tudatában örvendezve... Egyszerre suttogás kél a munkások között:

— Itt van Haynau!
— Magyar és Olaszország hiénája.
— A ki tábornokokat bitóra hurezolt.
A ki asszonyokat nyílt téren megkorbácsoltatott.

Egy perc múlva zugott az egész gyár... valaki felülről ponyvát vetett Haynau fejére s az alatt úgy elverték a gögös urat, hogy alig tudott élve menekülni alóla. Összetörték, összeverték.

Igy bántak 50 év előtt Angliában azokkal, a kik a népszabadságot eltiporták, vitéz katonákkal rablómódra bánták s győnye nők ellen merték emelni kezüket.
Epen 50 esztendeje.

Délafrikában Kitchener tábornok kihirdette, hogy szept. 15 óta a burokat lázadóknak tekinti.

Ugyanígy hirdményt bocsátott ki ellenünk is Haynau 50 évvel ezelőtt.

Azóta még kedvetlenebb a fogságba esett bur nők sorsa. Kitchener nem ismer velük szemben kiméleletet, falka számára hajlja, ehhezeti őket gyermekeikkel együtt.

Akárcsak Haynau ötven évvel ezelőtt. Azóta két nap telt el és két nap alatt Kitchener-Haynau felakasztott két bur parancsnokot, löbelövetett három, örökös fogságra ítelt kettőt, kettőt pedig a háboru végéig tartó nehéz rabságra.

Még rettenetesebb hóhérmunka, mint volt Haynaué 50 évvel ezelőtt.

Két napnak ennyi az eredménye; mi lesz a többivel?

És Anglia? A szabadságára féltékeny, humanizmusára büszke Anglia? Készítik-e az ütlegeket a modern Haynauinak, a hinduk és burok hóhéranak, a délafrikai hiénának?

Anglia tapsol a látványhoz s még biztatja a tábornokot: tovább! irgalom nélkül! Ezzé válik Anglia 50 év alatt.

Közben pedig lehangyatlóban a britt lobogó mindenfelé. Kinából kiszorult, Indiában most fenyegeti uralmát az orosz s Dél afrikában is egyre terjed a fölkelés.

Ausztria bomlása Világosnál kezdődik. Mikor bekebelezte Magyarországot, azzal vesztette el Lombardiát, Velenczét, sőt talán valamennyi tartományát. Mert a történelem igazságos és megtorolja a rablókon, a mi bűnt elkövettek.

Haynau véres munkájához Ausztria tapsolt Kitcheneréhez Anglia. S lehetséges, hogy mikor Roberts és Kitchener bevonultak Pretóriába, ezzel elvesztett a Fokgyarmat és India.

A jövő megfelel még ezekre.
A jelenben egy bizonyos: hogy elvesztett az angol becsület — pedig ez drágább, mint a Fokgyarmat és az egész India.

CSARNOK.

Nagy Napoleon császár katonája.

(Erekmann-Chatriantól.)

Fordította: Ifjabb Móríc Pál. 59.

Klipfel ledobta a pipát. Tovább haladtunk. Nemsokára elértek a kis erdőszélét, mert az erdő csak háromnegyed ré-

szében borította a magaslatot. De aztán fentebb, odább, mintegy kétszáz lépésnyire ismét sűrűség következett, a mi poroszaink ide húzódtak vissza. Onnét lőttek reánk. Jól láttuk, amint ott fészkelődtek.

A legrovidebb uton igyekeztem az erdő felé, már szinte bent voltam, amikor láttam, hogy egy nagy széles gödör szélére jutottam. A parasztság innét talicskázta az építési anyagot a békésebb időben, Lehetett husz láb széles, meg valami negyven-ötven láb hosszú ez agyag bánya. A néhány napos eső következtében csuszamlott a gödör széle. Mit csináljak? Már nagyon közelről hallatszott a lovak prüszögése, Nagyot fohászkoztam. Néki készültem az ugrásnak. De megcsuszam. Lebuktam a gödörbe. A patrontáska majd beütötte a fejemet. Már egy másik századbéli gyalogost lent találtam, Epp, hogy feltápáskodott. Ugrani akart ő is. Pedig már a nyakunkba ugrottak a huszárok. Két huszár ugyan is a sebes vágásban beugratott a gödörbe. Az első, egy veresképű porosz huszár, mint a veszett ördög úgy szitkozódott, és kardjával végigvágott az én szegény pajtásom fején. És már ismét felemelte a kardját, hogy lehóhórolja, amikor is én a szuronyomat teljes erőmből az oldalába döftem. — Hanem a másik huszár meg az én vállamon vágott keresztül. Biztosan két felé hasított volna, ha a vállbojtom fenn nem tartja ezt a vágást. De még így is kivégzett volna, hanem szerencsére egy lövés dördült el, és a huszár holtan bukkott le a földre.

Körülfekintek, hát látom, hogy egy katona czimborám térdig vajkál az agyagos sárban. Ő már kikerült a másik oldalra, de midőn a gödörből hallotta a lönyerítést, a huszárok szitkozódását, kíváncsiságból visszajött a gödör szélére.

— No czimborám, szólt kaczagva, épp idejekorán érkeztem

Még a szavam is elakadt. Ugy reszkettem, mint a nyárfalevél. Lecsavarta a szuronyát és idenyujtotta a fegyvere végét. Így húzott ki a gödörből. Fent a parton megszorítottam a katonám kezét. Halálkódva szólítottam:

— Ön a megmentőm!... Hogy hívják kedves pajtás?

Megnevezte magát. Bizonyos Jean-Pierre Aincet nevet mondott, Azóta sokat gondolkodtam felőle, micsoda boldog volna, ha viszontláthatnám és valamiképen a halamat iránta kimutathatnám. Hanem másnap a lipcsei csata második napja következett, majd aztán visszavonulunk Hanau felé. Soha sem találkoztunk többet.

Pintó őrmester és Czebede is előérkeztek, Czebede így szólt:

— Józsi, mi ketten igazán szerencsés fiak vagyunk! A pfalzburgiak közül mi vagyunk az utolsók a zászlóaljban! Klipfelt épp most mészározták le a huszárok!

— Láttad? kérdém elfehéredve.
— Igen! Több mint husz kardvágást kapott! Egyre azt kiáltozta: Czebede! Czebede! Majd még azt is hozzátette az én czimborám: Iszonyu dolog ám ez, mikor a gyerekkori czimboránk így kiáltoz a segítségért... Tul sok volt ez ellenség... Egész körülfoztak!

Ez az eset elszomorított mindkettőnk. Haza gondoltunk. Megdobbant a szívem. Szinte magam előtt láttam Klipfel nagyanyját, mikor a szomorú hírt megtudja. És eszembe jutott az én szegény kis Katiczám is!

A huszárság rohamától számítva egész éjszakáig csatárláncban maradt a zászlóalj. Megszállottuk az erdőt, hanem a magaslatra nem engedtek fel bennünket. Másnap azt

is megtudtuk, hogy miért. Ez a magaslat uralja a Parthe folyását. Az a nagyagyuzás pedig a Dombrowszki divíziótól származott. Megtámadta a porosz sereg balszárnyát. Mormont tábornokot akarta megsegíteni, a ki Mőckernél tartóztatta a poroszokat. Egy szorulatban 20,000 francziával tartóztatta a Blücher 80000 emberét. A Wachau oldalon 115,000 franczia, 200,000 osztrákkal és oroszokkal mérközött. Több mint 1500 ágyu okáta a tüzet. A mi szegényes, csekélyes fegyvertüzelésünk úgy hangzott a wiedritzi magaslaton, mint mikor a magános dongó dömmög a zivatarban. Időnként mindkét oldalról beszüntették a tüzelést, hallgatóztunk. A borzalomkeltő csatazaj valami természetfeletti volt. A levegő büzlött a puskaporfüstől. A föld reszketett a lábunk alatt, Még az olyan öreg katonák is, mint Pinto, odanyilatkoztak, hogy még ehhez hasonlót sohasem hallottak.

Folyt köv.

Nyílttér.

Selymet csak elsőrendű

gyártmányt ve yen ön, a legolcsóbb nagybani árakhoz, méter és öltözet számára. Magánfeleknek bérmentve és vámmentes szétküldés. A legújabbak elérhetetlen nagy választékban, fehér, fekete és színes selyemkelmékben minden fajból.

Ezernyi elismerő levél. Minták bérmentve. Svájcba kétszeres levélbélyeg kell. (7.)

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Co Zürich (Schweiz.)

kir. udv. szállítók.

Ne mulassza el senki őszi és téli divatcikkek

beszerzése végett fölkeresni

a Párisi Divatáruházat,

Debreczen, a m. k. főposta mellett,

a hol nőifelöltőkben, leány kabátokban, gyermek köpenyekben, díszített női kalapokban, selyem blousok, szörme különlegességekben, meglepő dus választéku

ujdonságok

kaphatók.

Bámulatos olcsó szabott árak.

'MARGIT'

GYÓGYFORRÁS.

Margitforrás-telep (Bereg megye.)

A budapesti m. kir. egyetem vegyelemzése szerint kevés szabad szénsavat, ellenben sok szénsavas nátriumot és lithiumot tartalmaz. Ezen tulajdonságai azok, melyek a hasonló összetételű vizek fölé emelik. Kitűnő hatása a **légtutak s tüdőhurutos állapotainál**, különösen ha a köpet nehezen szakad fel; tüdővészeseknél még akkor is, ha vérköpések van, a „Margitviz” megbecsülhetlen szolgálatokat tesz kevés szabad szénsavánál fogva. Kiváló hatást látni tőle a **gyomor és belek hurutos állapotainál**, főleg azon esetekben, hol a fölös mennyiségben képződött sav az oka a rossz emésztésnek.

A húgysavas sók lerakódását akadályozván, becses szolgálatokat tesz továbbá a **hólyag hu utos bántalmainál**, a **kő és homokképződés eseteiben**, miért is a budapesti és bécsi egyetem orvosai, mint az orvosilag egyéb előkelőségei a legszívsebben használják s előnyt adnak a „Margit” forrásnak a hozzá hasonló összetételű gyógyvizek fölött.

== Mint ivóvíz ==

kiváló óvszernek bizonyult járványos betegségek idején főleg typhus ellen.

Mint borvíz általános közkeveltségnek örvend
Főraktár: **Édeskúty L. Budapesten**

es. és kir. udv. szállító.

== Ásványvíz nagykereskedő. ==

Kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Cséplőgép részek,
Lendkerekek (különféle nagyságban)
manometer (fesz mérő),
egészen új.

Ajtók, ablakrácsok, csatornarácsok,
más építkezéshez való
vastárgyak
különféle **kovácsszerszám:**
Satuk, üllők, fújtató, vasesztergapad
szerszámacézél

kompozíció.
Kijavított
takarék tüzhelyek,
igen mérsékelt árban kaphatók
KLEIN JAKAB

őcska vasüzletében, főtűzsdé udvar.
Ocska vas és fémek a legmagasabb árban veszek
Teljesen kijavított

vetőgépek

13. 15. 17. és 21 soros
feltűnő olcsó árban, — előnyös
fizetési feltételek mellett.

APRÓ HIRDETESEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedve minden szó 4 fillér.

Eladó háztelkek a Varga kertben és a Péterfia utcán az orsz. tanítói árveház mellett. Értekezhetni özv. Varga Ferencnél Szt.-Anna-u. 25.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a **hires „Hajdúság pedró”** használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Toth Béla** gyógyszerárban, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Házvezetőnőnek keresetük vidékre gyermektelen, komoly gondolkozású, művelt református urinő. Czim a kiadóhivatalban.

Kiadó butorozott szoba egy vagy két személynek Piac-u. 31 sz.

Ebesi ártézi víz a legjobb legegészesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piac-u. 7. sz.

Kerestetik azonnali átvételre fűszerüzlet lehetőleg pálinka méréssel. Czim a kiadóhivatalban.

Szülők figyelmébe.

Kik leány gyermekeiket a pontos szabásra, varrásra, a divatlapok mintáinak levételére a legelővidebb idő alatt ki akarják taníttatni, forduljanak bizalommal hozzám, lelkiismeretesen és jól ki fogom tanítani. Rákóczi-u. 18.

Czirok szakált bármily mennyiségben a legmagasabb árban veszek. Czim a kiadóhivatalban.

Olajba rakott, pácolt és kocsonyázott

halcsemegék

Caviár, tengerirák,

francia és belföldi

sardíniák

a leghíresebb gyárakból.

Balatonifogas

== kristály kocsonyában ==
beszerezhető

Kontsek Géza

fűszerkereskedésében

DEBRECZEN, Kossuth utca.

Uri lakások

1902. Május 1-től bére adandók

1., Kossuth utca 7. számú épületben a II emelet utcai részén 5 tágas világos szoba, előszoba, fürdőszoba, vízvezeték, teljes légszusz berendezés, és minden mellék helyiség, jövizű kut, mosókonyha.

2., Ugyanott II. emeleten tiszta udvarra néző 3 tágas világos szoba, — előszoba a fenti felsorolt modern berendezéssel.

3., Ugyanott I. emeleten tisztaudvarra néző 3 tágas világos a fenti felsorolt modern berendezéssel.

4., Kossuth-utca 26 számú háznál az utcai ház földszinjén 5 tágas világos szoba, előszoba, fürdőszoba, üveges pavillon, jövizű kut, mosókonyha és minden mellék helyiséggel.

Értekezhetni **Kardos László** üzletében, hol az épület tervrajza is megtekinthető.

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok
Budapest Váci-körút 68. sz.
által a legutányosabb árak mellett ajánljának:

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek
2½, egész 12 lóerőig, továbbá járgány-cseplőgép, lóerő-cseplőgép, tisztító rozárok, konkolórozók, karkolozók, szénagyújtók, boronák.

Columbia-Drill
legjobb sorvetőgépek, szeoskavágók, répvágók, kukorleza-morzsolók, darálóok, őrlő-malmok, egyetemes acél-akák.

2- és 3-vasúti ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kérésre ingyen bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cseplőgép-gyára.

Képviselet és bizományi raktár:
Mattvasovszky Andor ezültt Bauer és Társa cégénél
Debreczen, Péterfia 37.